

Reactie op het 'Besluit tot wijziging Besluit houders van dieren en diergeneeskundigen ivm een verbod op het verhandelen van hoogdrachtige varkens en runderen en het uitfasen van het couperen van schapenstaarten'

ZuivelNL heeft kennis genomen van het bovengenoemde voorgenomen besluit en heeft daarbij een aantal opmerkingen. Onderstaand allereerst de hoofdpunten, vervolgens wordt meer specifiek ingegaan op een aantal zaken.

Hoofdpunten

- ZuivelNL kan instemmen met de uitzonderingen die worden genoemd in art. 2.46a lid 2b voor een aantal infectieziekten binnen de rundveehouderij. Echter voor een aantal andere infectieziekten is afvoer van besmettelijke runderen ook een belangrijke interventie ter vermindering van verspreiding van de infectieziekte binnen een populatie runderen. De uitzonderingsregeling voor bedrijfsgebonden dierziekten bevat Salmonella met daarbij ongewenste beperkingen en mist paraTBC.
- De uitzonderingen voor Salmonella zijn onvoldoende helder.
- Duiding over de verantwoordelijkheid en de verslaglegging.
- Er is een uitzondering gewenst voor afvoer in het kader van gevallen met slechte prognose waarbij het dier nog wel vervoerbaar is en derhalve niet in aanmerking komt voor noodslacht.

Artikel 2.46a lid 2b:

Paratuberculose

- Er wordt in de toelichting onderscheid gemaakt tussen bedrijfsgebonden ziekten die bestreden en beheerst worden. Als voorbeelden van aandoeningen die slechts worden beheerst zijn paratuberculose en Salmonella genoemd. Toch wordt Salmonella in lid 2 genoemd als uitzondering en paratuberculose niet. Wat is de achterliggende reden hiervoor?
- Paratuberculose wordt wereldwijd in een groot aantal landen actief bestreden. In Nederland wordt de infectie sinds 1942 georganiseerd bestreden. De Nederlandse zuivelverwerkende industrie verlangt sinds 2010 dat alle melkveehouders deelnemen aan een beheersings-programma voor deze infectie, vanwege het grote economisch belang, zowel voor het primaire bedrijf als voor de afzet van producten. Het opsporen en afvoeren van besmettelijke runderen maakt deel uit van dit programma. Wij adviseren u om daarom paratuberculose in het kader van dit Besluit net als voor IBR, BVD, leptospirose en salmonellose uitzondering te creëren.
- Anders dan in uw Nota van toelichting gesteld, is het onwaarschijnlijk dat overdracht van de paratuberculose-infectie van besmette hoogdrachtige runderen naar andere dieren afdoende kan worden voorkomen door het treffen van bioveiligheidsmaatregelen. Daarbij speelt een rol dat de verwekker in hoge concentraties in mest wordt uitgescheiden, dat de verwekker lang in het milieu kan overleven, en dat blootstelling van gevoelige runderen aan deze verwekker niet alleen door directe blootstelling aan mest maar ook via het milieu (zoals grasland, ruwvoer, water) en via verspreiding van stofdeeltjes door de lucht plaats vindt. Bovendien wordt de infectie bij een substantieel deel van de besmette hoogdrachtige runderen al via de baarmoeder op het kalf overgedragen. Deze overdrachtsroutes van de infectie kunnen niet afdoende worden afgesloten met bioveiligheidsmaatregelen, te meer omdat faciliteiten om besmette hoogdrachtige runderen en hun mest volledig gescheiden te houden van de rest van het rundveekoppel op de meeste melkveebedrijven ontbreken. Afvoer van als-besmet-geïdentificeerde hoogdrachtige runderen is daarom in het belang van de beheersing van de infectie.

- Op basis van deze overwegingen adviseren wij u om een besmetting met de verwekker van paratuberculose (*Mycobacterium avium* subsp. *paratuberculosis*) toe te voegen aan artikel 2.46a lid 2b van het Besluit.

Salmonellose (*Salmonella*)

- Besmetting van een rund met *Salmonella* wordt genoemd als onvoorwaardelijke uitzondering op lid 1 van art 2.46a. In de toelichting wordt echter aangegeven dat hiervoor wel voorwaarden van toepassing zijn, namelijk:
 - Blijvend hoog besmettingsniveau.
 - Deelname aan privaat bestrijdingssysteem.
 - Aanwezigheid van een plan van aanpak opgesteld door een expert.
 - Een positieve uitslag van een mestkweek op *Salmonella*.
 - Dierenartsverklaring op basis van bovengenoemde kweek.
- Bovengenoemde voorwaarden maken dat alleen bedrijven die status N3 hebben in aanmerking komen voor afvoer van dieren die *Salmonella*. Is dat ook wat hier bedoeld wordt?
- Juist op bedrijven met een lage- of geen voorgaande besmetting is het aantonen van *Salmonella* middels kweek een urgente bevinding. Immers, er zijn op het bedrijf geen tot weinig dieren met antistoffen aanwezig en een besmetting kan grote gevolgen hebben. Afvoer van een dergelijk dier is wel degelijk een urgente zaak.
- In art. 2.2, 'Uitwerking van het verbod' van de Nota van toelichting is aangegeven dat het advies tot afvoer, op basis van een positieve salmonella-kweek, moet zijn geadviseerd door een 'expert'. Om onduidelijkheid te vermijden wie als 'expert' beschouwd mag worden, adviseren wij u dit te vervangen door 'dierenarts'. Daarbij kan mogelijk voor u van belang zijn te weten dat de leden van het door de Nederlandse Zuivel Organisatie ingestelde 'Salmonella expertpanel', die tot taak hebben melkveebedrijven met een langdurige salmonellabesmetting te adviseren, ook allen dierenarts zijn.
- In art 2.2, 'Uitwerking van het verbod' van de Nota van toelichting is aangegeven dat de uitzondering alleen geldt voor runderen waarbij het advies tot afvoer wordt gegeven op basis van een positieve salmonella-kweek. Daarmee is de afvoer van zogeheten 'latente salmonelladragers' nog niet mogelijk. 'Latente salmonelladragers' zijn runderen die na het doormaken van een salmonella-infectie drager van de bacterie zijn gebleven en de bacterie af en toe uitscheiden – en op die momenten besmettelijk zijn voor koppelgenoten. Afvoer van dergelijke 'latente dragers' is in het belang van de bestrijding van de salmonella-infectie op het rundveebedrijf. Dergelijke 'latente dragers' hebben in de regel een negatieve (gunstige) uitslag van een mestkweek en worden geïdentificeerd met testen waarmee antilichamen die door het rund tegen de salmonellabacterie zijn gevormd worden aangetoond. Afvoer van dergelijke runderen zou dus ook mogelijk gemaakt moeten worden onder de uitzondering.
- In art 2.46a, lid 2b wordt een besmetting met salmonella genoemd als uitzonderingsgrond. Strijdig hiermee lijkt dat in de nota van toelichting ten aanzien van salmonellose wordt gesteld dat besmetting van andere dieren ook (afdoende) kan worden voorkomen door het treffen van bioveiligheidsmaatregelen en dat er daarom geen reden is om voor besmette hoogdrachtige dieren te voorzien in een uitzondering op het verbod op verhandeling. Deze laatste stellingname is ons inziens ook inhoudelijk onjuist. Het belang van bioveiligheidsmaatregelen ter beheersing van salmonella-infecties is evident en staat niet ter discussie. Praktijkonderzoek op besmette Nederlandse melkveebedrijven heeft echter laten zien dat het opsporen en afvoeren van salmonelladragers, in aanvulling op de genoemde bioveiligheidsmaatregelen, van substantieel toegevoegde waarde is. Dit ook geldt voor hoogdrachtige salmonelladragers, te meer omdat aannemelijk is dat onder invloed van stressfactoren rondom het afkalven de kans toeneemt dat deze dragers besmettelijk worden en zo andere runderen besmetten, waaronder pasgeboren kalveren. Daarbij lopen ook volwassen

koppelgenoten die rondom afkalven geïnfecteerd raken een grotere kans om eveneens salmonelladrager te blijven. Wij adviseren u daarom de stellingname ten aanzien van salmonellose besmetting van andere dieren ook (afdoende) kan worden voorkomen door het treffen van bioveiligheidsmaatregelen uit uw nota van toelichting te schrappen.

- De programma's voor bestrijding en beheersing van dierziekten worden aangestuurd vanuit de GD. Zij geven ook aan, op basis van uitslagen van monsters, welke dieren zouden moeten worden afgevoerd. Hierbij is de dierenarts van het bedrijf niet perse betrokken. Het verplichten van een verklaring van de dierenarts in deze gevallen is een zinloze toename van administratieve lasten. Overigens is dit onderdeel niet meegenomen in de vaststelling van toename van administratieve lasten waarmee een onderschatting is van de lastenverzwaring.

Artikel 2.27a lid 3 en artikel 2.46a lid 3:

Overeenkomend deze bepalingen zijn er uitzonderingen mogelijk waar de verklaring van de dierenarts een centrale rol speelt. Hierbij de volgende kanttekeningen:

- Vaststelling van het stadium van de dracht of de drachtlengte door de dierenarts kent een zekere foutmarge. Bij handhaving zou hier rekening mee gehouden moeten worden, bijvoorbeeld door geen handhaving te doen in gevallen waarbij de veehouder kan aantonen dat hij volgens de gegevens die bij hem bekend niet kon weten dat het dier in het laatste 1/3^e deel van de dracht zat.
- Wanneer een dier langer dan 77 of 185 drachtig is volgens de administratie van de veehouder, maar er twijfel bestaat over de levensvatbaarheid van de foetus (steenvrucht, dode vrucht, rottende masceratie etc.). Kan een dierenarts dan ook verklaren dat het dier geschikt is voor verhandeling en slacht middels dit lid?
- Voor bestrijding van paratuberculose wordt, net als voor Salmonella, gebruik gemaakt van private programma's. Wanneer een rund langer dan 185 dagen drachtig is maar korter dan 90% van de verwachte draagtijd heeft voltooid, volstaat dan een verklaring van de dierenarts om het dier geschikt te maken voor verhandeling en slacht volgens artikel 2.46a lid 3? Is hier, net als bij Salmonellose in de toelichting wordt genoemd, een kweek noodzakelijk, of is PCR of antistof-ELISA voldoende?
- De wetwijziging sluit een categorie dieren uit van slacht die langer dan 185 dagen drachtig is, wel geschikt is voor menselijke consumptie, niet in aanmerking komt voor noodslacht maar wel een dusdanig slecht behandelingsprognose kent dat het starten van een dergelijke behandeling tot welzijnsbezwaren zou kunnen leiden. Daarbij ook het risico dat het dier ondanks goede behandeling toch zodanig achteruit gaat en enkel de optie euthanasie overblijft. Denk bijvoorbeeld aan dieren met een speenbetrapping. Een dergelijk dier is op het moment van aantreffen geschikt voor consumptie, maar zou op grond van deze wijziging niet meer naar het slachthuis afgevoerd mogen worden ondanks dat vervoer geen extra lijden zou opleveren. Dit levert op dat er verspilling van vlees dat geschikt is voor menselijke consumptie plaatsvindt. Gelet op bovenstaande is het wenselijk dat onder artikel 2.27a lid 2 en artikel 2.46a lid 2 een aanvullende bepaling wordt toegevoegd voor deze categorie dieren: Slacht is mogelijk wanneer een dierenarts verklaart dat de prognose voor het dier slecht is maar dat het dier wel geschikt is voor humane consumptie en vervoer, ook bij meer dan 185 dagen dracht.